

จัดงานฉลอง 239 ปีกรุงรัตนโกสินทร์

เมื่อวันที่ 21 เม.ย. กระทรวงวัฒนธรรม (วธ.) จัดกิจกรรม “ใต้ร่มพระบารมี 239 ปีกรุงรัตนโกสินทร์” เฉลิมฉลองเนื่องในวาระครบรอบวันคล้ายวันสถาปนากรุงรัตนโกสินทร์ 239 ปี โดยเวลา 07.00 น. ที่วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม กรมการศาสนา (ศน.) จัดพิธีทางศาสนาบำเพ็ญอุทิศกุศลถวายสมเด็จพระบูรพมหากษัตริยาธิราช โดยนายอิทธิพล คุณปลื้ม รมว.วัฒนธรรม พร้อมด้วยนางยุพา ทวีวัฒนกิจวัชร ปลัด วธ. นำคณะผู้บริหาร วธ. ร่วมตักบาตรพระสงฆ์ 10 รูป และพระสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์ ต่อมาเวลา 09.09 น. ที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระนคร มีการประกอบพิธีบวงสรวงสมเด็จพระบูรพมหากษัตริยาธิราช ที่ทรงมีคุณูปการต่อการพัฒนาประเทศไทยให้มีความเจริญรุ่งเรือง ทั้งนี้ นายอิทธิพลกล่าวว่า เนื่องจากมีการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ทำให้ในปี

จึงต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบกิจกรรมการจัดงานเฉลิมฉลองครบรอบ 239 ปี การสถาปนากรุงรัตนโกสินทร์ โดย วธ. ร่วมกับศูนย์การค้าสยามพารากอน จัดนิทรรศการเทิดพระเกียรติพระมหากษัตริย์แห่งราชวงศ์จักรี 10 รัชกาล ระหว่างวันที่ 21-30 เม.ย.นี้ที่ไอทีสโตร์ ฮอลล์ ชั้น 2 ศูนย์การค้าสยามพารากอน เพื่อน้อม

รำลึกในพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ปฐมกษัตริย์แห่งราชวงศ์จักรีที่ทรงสถาปนากรุงรัตนโกสินทร์ เมื่อวันที่ 21 เม.ย.2325 และเทิดพระเกียรติพระมหากษัตริย์ไทยทุกพระองค์แห่งราชวงศ์จักรี

นายอิทธิพลกล่าวอีกว่า สำหรับสาระความรู้ภายในนิทรรศการประกอบด้วย ส่วนที่ 1 นิทรรศการเทิดพระเกียรติพระมหากษัตริย์แห่งราชวงศ์จักรี จัดแสดงพระราชประวัติและพระราชกรณียกิจ ส่วนที่ 2 การฉายภาพสามมิติในระบบ panorama mapping เพื่อน้อมรำลึกและเทิดพระเกียรติในพระมหากรุณาธิคุณอันหาที่สุดมิได้ที่ได้พระราชทานความเจริญรุ่งเรือง ความสุขสงบร่มเย็นแก่ปวงประชาชาวไทย ในชื่อชุดแอนิเมชันต้นตอเสลภาอาณาจักรไทย ส่วนที่ 3 นิทรรศการภาพเก่าเล่าเรื่องกรุงรัตนโกสินทร์ นำเสนอภาพที่หาดูได้ยากจากสำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ กรมศิลปากร ที่ถ่ายทอดวิถีชีวิตวัฒนธรรม ความสุขของคนไทย ซึ่งการจัดกิจกรรมต่างๆครั้งนี้ วธ.ได้เน้นย้ำให้ดำเนินการตามมาตรการป้องกันการระบาดของโรคโควิด-19 อย่างเคร่งครัด โดยขอเชิญชวนคนไทยร่วมงาน ซึ่งจะได้เรียนรู้ประวัติศาสตร์ชาติไทย ทั้งนี้ ผู้สนใจสามารถสอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่สายด่วนวัฒนธรรม โทร.1765.

22เม.ย.รับมอบ 13 โบราณวัตถุ

ที่กระทรวงวัฒนธรรม (วธ.) เมื่อเวลา 14.00 น. วันที่ 20 เม.ย. นายอิทธิพล คุณปลื้ม รมว.วัฒนธรรม พร้อมผู้เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุมคณะกรรมการติดตามโบราณวัตถุของไทยในต่างประเทศกลับคืนสู่ประเทศไทย ครั้งที่ 1/2564 ผ่านระบบออนไลน์ โดยมีนายประทีป เพ็งตะโก อธิบดีกรมศิลปากร ในฐานะกรรมการและเลขานุการ คณะกรรมการฯ

หลังการประชุมเสร็จสิ้นนายประทีปเปิดเผยว่ามีรายงานความคืบหน้าติดตามทวงคืนทับหลังปราสาทหนองหงส์ จ.บุรีรัมย์ และทับหลังปราสาทเขาโล้น จ.สระแก้ว จากประเทศสหรัฐอเมริกา ขณะนี้อยู่ในกระบวนการประสานงานกับกระทรวงการต่างประเทศ (กต.) เพื่อนำส่งกลับมาประเทศไทย ภายในเดือน พ.ค. ที่ประชุมเห็นความชอบอำนาจให้กงสุลใหญ่ ณ นครลอสแอนเจลิสเป็นผู้แทนรัฐบาลในการรับมอบโบราณวัตถุทั้ง 2 รายการที่สถานกงสุลใหญ่ ณ นครลอสแอนเจลิส เนื่องจากเป็นที่ตั้งของหน่วยงานราชการไทยที่อยู่ใกล้ที่สุด โดยให้ทางกงสุลใหญ่ฯ ประสานกับสำนักงานสืบสวนความมั่นคงแห่งมาตุภูมิ ในเรื่องวันเวลา รวมถึงขั้นตอนและพิธีการส่งมอบ รวมทั้งตรวจสอบและควบคุมดูแลบรรจุหีบห่อพร้อมทั้งถ่ายภาพการดำเนินการทุกขั้นตอนโดยละเอียด เมื่อโบราณวัตถุมาถึงประเทศไทยแล้ว กรมศิลปากรมอบหมายให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบก่อนมีพิธีรับมอบอย่างเป็นทางการและนำมาจัดแสดงให้ความรู้แก่ประชาชนที่พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพระนคร

นายประทีปกล่าวด้วยว่า นอกจากนี้ ยังมีรายงานการติดตามทวงคืนโบราณวัตถุที่พบในนครนิวยอร์กจากการลักลอบออกจากประเทศไทย 18 รายการส่วนใหญ่เป็นประติมากรรมสำริด พระพุทธรูป พระโพธิสัตว์ รูปเคารพ การพิจารณาคดีถึงที่สุดแล้ว และมีความประสงค์ส่งคืนประเทศไทย โดยกรมศิลปากรและกระทรวงการต่างประเทศมอบอำนาจให้กงสุลใหญ่ ณ นครนิวยอร์ก รับมอบโบราณวัตถุทั้ง 18 รายการดังกล่าว เตรียมส่งมอบกันในวันที่ 22 เม.ย.ที่สถานกงสุลใหญ่ ณ นครนิวยอร์ก มีเอกอัครราชทูต กรุงวอชิงตันและเอกอัครราชทูตผู้แทนถาวรประเทศไทยประจำสหรัฐอเมริกา ณ นครนิวยอร์ก ร่วมเป็นสักขีพยานในส่วนของงบประมาณค่าขนส่ง กรมศิลปากรมีความพร้อมในการเบิกจ่าย แต่เอกชนหรือภาคส่วนต่างๆสามารถมีส่วนร่วมได้

“นอกจากนี้ ทว่าการสหรัฐฯแจ้งยังมีโบราณวัตถุอยู่ระหว่างสอบสวนคดี คาคเป็นของไทย อีก 15-20 รายการ หากกระบวนการสอบสวนเรียบร้อยแล้ว จะจัดส่งกลับมาประเทศไทย ในส่วนการติดตามพระพุทธรูปประทับเหนือพนัสน์จากเมืองชัยจำปาสัก อ.ท่าหลวง จ.ลพบุรี ซึ่งอยู่ที่สหรัฐฯ คณะอนุกรรมการฯ ด้านวิชาการอยู่ระหว่างการจัดทำข้อมูลเอกสารประกอบการทวงคืน เท่าที่ทราบยังมีโบราณวัตถุอีกหลายรายการเก็บรักษาอยู่ในพิพิธภัณฑ์ของประเทศต่างๆ ทั้งหมดอยู่ระหว่างดำเนินการประสานงานเจรจาขอคืนตามหลักเกณฑ์และวิธีการ” นายประทีปกล่าว

HERITAGE

Panel eyes three artefacts for return

POST REPORTERS

The national committee on repatriation of stolen artefacts will pursue another three historical artefacts displayed in museums in the US and UK, says Itthiphol Kunplome, the culture minister.

"Officials have checked with archaeological database and photos, and ascertained that these objects were artefacts smuggled out of Thailand," Mr Itthiphol told the media yesterday.

They are a Buddha statue believed to have been removed from Sap Champa Ancient City in Lop Buri province, and two "sema" (Buddhist's temple boundary markers) believed to have been stolen from Kao Daet Song Yang Ancient City in Kalasin province.

The Buddha statue is on display at the Asia Society in New York City, and the sema objects have been displayed at the British Museum in London.

In a related development, the US state attorney in New York State will

today return 13 smuggled artefacts, mostly Buddhist statues, to the Royal Thai Consulate in New York City.

These artefacts are among 1,000 stolen artefacts and antiques which have been confiscated by the US's Antiquities Trafficking Unit (ATU). The ATU has checked and found they are of Thai origin.

They would be sent back to Thailand next month, along with two lintels.

The two lintels — one originally from the Prasat Khao Lon historical sanctuary in Sa Kaeo and the other from Prasat Nong Hong in Buri Ram — were believed to have been stolen in the early 1960s and later were found displayed at the Asian Art Museum in San Francisco.

The lintels are to return to Thailand by next month in a ceremony presided over by Prime Minister Gen Prayut Chan-o-cha.

Afterwards, the items will be displayed from May to July at Bangkok National Museum near the Grand Palace.

THEATRE REVIEW
■ AMITHA AMRANAND

THE EVOLUTION OF ***KHON***

Practitioners of the distinctly Thai art form look for ways to keep the genre relevant to the younger and future generations

“

The effort to make *khon* more relevant needs to be multidisciplinary

Pattarasuda Anuman Rajadhon breaking down Jitti Chompee's *Melancholy Of Demon* during last month's demonstration at the Neilson Hays Library.

PHOTO COURTESY OF MINISTRY OF CULTURE

Choreographer Jitti Chompee's ongoing *khon* project, which includes *Melancholy Of Demon*, a dance performance that I reviewed earlier this month, is supported by the Ministry of Culture and departments and offices under its umbrella. This is a surprising level of governmental support granted to a contemporary dance artist who wants to do not-so-genteel things with *khon* and the character of Tossakan. I still remember how in 2006 the Ministry of Culture reportedly forced Somtow Sucharitkul to change the scene in his opera *Ayodhya* that depicted the death of Tossakan (Ravan in the opera version) onstage, a practice that is considered a bad omen in Thailand.

The project has done a good job so far of educating the public about *khon* by bringing together critics, artists and academics to share their knowledge and interpretation of the genre and of Jitti's work in accessible ways through a book, film, demonstration and panel discussions.

It's understandable that all the media and literature the project has so far produced is focused on Jitti's exploration of *khon*. But in a way, this project is another attempt to write a history of *khon*, or at least to record its development in a systematic way. From watching via Facebook Live the demonstration and panel discussions on March 27 at the Neilson Hays Library, I thought the narrative of the more recent history of *khon* contained a gaping hole. It was most likely not the intention of the speakers or presenters that day, but Jitti's undertaking seemed to have been treated as the first major effort to deconstruct and develop *khon* in the past few decades when this is not at all the case.

There were comparisons between Jitti's work and the more traditional versions of *khon*, but no comparisons at all of his work and process to those of contemporary artists like Pichet Klunchun, whose relationship with the art form preceded Jitti's by decades.

While Pichet and Jitti both approach *khon* as dancers and choreographers, with wildly different results, there are other artists in Thailand whose contribution to *khon* should not be overlooked. The works that resulted from Patravadi Mejudhon and her decades of collaborations with folk and classical performing artists, for example, should not only be credited for their experimentation with the visual aspects of these art forms. She should also be credited for her interpretations of classical Thai literature through theatre. I was actually happy to see that the event at the Neilson Hays Library took time to touch on the literary/storytelling aspect of *khon* — something that is often left out in performing arts conversations in Thailand.

There are surely other contemporary artists who have contributed to the development of *khon*, not to mention classical and folk artists, like artists and companies that continue to perform *khon sod*, a folk form that combines *khon* with two traditional folk forms: *likay* (a regional comedic musical theatre) and *nang talung* (Southern Thai shadow puppet plays).

This brings me to the questions of how we define and apply labels such as "contemporary", "traditional", "modernisation" and "preservation" in regards to *khon*. What does *khon* have to look like today and what do artists have to do with it for it to be considered "contemporary"? Can we truly call some of the *khon* that is being performed today "traditional"? What does it mean to modernise or bring into the present a performing arts form? Isn't modernisation one of the methods of preservation? Can any art form be preserved without modernisation?

Jitti's project is not yet complete. *Melancholy Of Demon* will be re-staged later this year. Another book is under way, and perhaps the documentary will be expanded. But I hope the final product will provide or at least take into consideration a more complete picture of the evolution of *khon* and its interaction with other cultures and art forms across centuries.

THE QUESTION OF RELEVANCE

The question of making *khon* more relevant to younger generations seems to be asked most often by artists, as if the task falls on them alone and the answer lies only in their artistic processes and their fruits.

The number of young *khon* artists who continue to dance in *khon* productions and who have sought out opportunities to train and perform with artists like Jitti and Pichet is proof that the new generation of artists continues to see *khon* as relevant to them and has the desire to innovate and build upon their artistic roots. *Khon* is clearly still relevant to the young people who choose to pursue degrees in classical dance and music. Some just choose to remain closer to tradition, while others prefer to branch out.

When it comes to relevance to audiences, I believe it's a mistake to think that *khon* has become irrelevant to current society. *Khon* is a relatively straightforward art form. Yes, familiarity with the stories in the *Ramakien*, the literary language, and the idiom of Thai classical dance can increase the appreciation of the art form. And perhaps fewer and fewer people grew up with these stories and rituals of attending *khon* performances.

But consider the following: *Khon* at Sala Chalermkrung Royal Theatre is 25 minutes long. The annual Queen Sirikit's *khon* performances have drawn a wide range of audiences for over a decade. *Khon* may not be popular among certain sections of urban art consumers and theatregoers, but we also shouldn't forget that older generations of audiences who grew up loving *khon* and other traditional forms of live entertainment still walk among us. And it would be a shame to let them die off without learning anything from them.

So the problem with the questions of relevance and audience development today is that they mostly concern young urban adults and are directed at too few disciplines and professions. To cultivate an interest in art and a theatregoing culture, you have to start much younger.

Although artists should have the freedom to experiment with any art forms they want in whichever way they want, as can be seen with Pichet and Jitti, the results can be alienating and inaccessible. Listening to passionate academics sharing their knowledge of *khon*, music, Tossakan and the *Ramayana* epic at the Neilson Hays Library, I realised that the effort to make *khon* more relevant needs to be multidisciplinary like this panel and the project. But it needs to go further by involving people in more fields, not just academics and critics. So why not explore what creative educators, curators of museums, especially children's and science museums, and experts in early childhood development and learning have to offer?

How can we make an art form, viewed from a distance, more tactile and interactive for young and potential audiences? Do the performing arts, not only *khon*, deserve a place in museums and other learning spaces as exhibitions and activities to develop interest and instil a sense of wonder in children? Curiosity in science doesn't always start in school science labs. In fact, nature and science museums can be a lot more fun. So can science toys for children. Who says then that curiosity in the performing arts has to start only in the theatre and after-school classes? We shouldn't forget that for arts education to be successful, it doesn't have to result in only more artists, it can and should result in more informed audiences, too.

If we want to take the issue of audience development more seriously, perhaps we need to imagine spaces in which the performing arts can exist beyond designated performance areas, classrooms and workshops and develop ways in which the public can interact with them beyond the duration of a performance and post-show talks.

ข่าวสด

Khao Sod
Circulation: 950,000
Ad Rate: 1,550

Section: First Section/สังคม

วันที่: พฤหัสบดี 22 เมษายน 2564

ปีที่: 31 ฉบับที่: 11103

Col.Inch: 16.30 Ad Value: 25,265

ภาพข่าว: ชาวชนคนเข้ม: สืบสาน

หน้า: 3(บนซ้าย)

PRValue (x3): 75,795

คลิป: สีสี่

ข่าวชน คนเข้ม

สืบสาน - ยูทา ทวีวัฒนะกิจบวร ปลัดกระทรวงวัฒนธรรม เปิดงานนักขัตฤกษ์นมัสการ
พระพุทธไสยาสน์ในกิจกรรมงานสงกรานต์วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ราชวรมหาวิหาร
ประจำปี 2564 มี พระเทพวชิรโมลี รักษาการเจ้าอาวาส เข้าร่วม ที่วัดพระเชตุพนฯ

วธ.ผูก6 หลักสูตรปั้นคนผลิตภาพยนตร์

นางยุพา ทวีวัฒนะกิจบวร ปลัดกระทรวงวัฒนธรรม (วธ.) เปิดเผยว่า ขณะนี้ วธ.เตรียมจัดโครงการสถาบันพัฒนาบุคลากรด้านภาพยนตร์และวีดิทัศน์ (Content Thailand Academy) : การต่อยอดนักสร้างสรรค์ (Content Creator Masterclass) เพื่อพัฒนาศักยภาพของบุคลากรด้านภาพยนตร์และวีดิทัศน์ ทั้งในระบบการประชมออนไลน์ และในรูปแบบการอบรมเชิงปฏิบัติการ จำนวน 6 หลักสูตร ได้แก่ 1.หลักสูตรพัฒนาศิลปะในการเล่าเรื่องและต่อยอดภาพยนตร์ 2.ศิลปะและหัวใจของการแสดง 3. การเล่าเรื่องผ่านภาพเคลื่อนไหวอย่างมีชั้นเชิง 4.กระบวนการการตัดต่อและสร้างกราฟิกชั้นสูง 5.เสน่ห์เสียงและดนตรีในภาพยนตร์ และ 6.ศิลปะการออกแบบหนังให้เป็นหนัง โดยแต่ละหลักสูตรจะเปิดรับสมัครจำนวน 20-30 คน มีวิทยากรผู้เชี่ยวชาญด้านภาพยนตร์และวีดิทัศน์ของประเทศไทยเป็นผู้ให้ความรู้

“จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือ โควิด-19 ส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมภาพยนตร์และวีดิทัศน์ ทำให้ขาดรายได้และขาดโอกาสในการพัฒนาความรู้ความสามารถ ดังนั้น

หลักสูตรดังกล่าวจึงเป็นการร่วมฟื้นฟูอุตสาหกรรมภาพยนตร์และวีดิทัศน์ของไทย และเปิดโอกาสพัฒนาศักยภาพบุคลากรในอุตสาหกรรมให้เป็นมืออาชีพ มีความรู้เท่าทันเทคโนโลยี รวมทั้งเป็นการถ่ายทอดองค์ความรู้และทักษะจากบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญให้แก่คนรุ่นใหม่ สร้างงาน สร้างรายได้ เพื่อต่อยอดการพัฒนาของอุตสาหกรรมในอนาคต สำหรับผู้สนใจสามารถสมัครเข้าร่วมรับฟังหัวข้อออนไลน์ หรือติดตามรายละเอียดได้ที่ เฟซบุ๊ก : สำนักเลขานุการภาพยนต์และวีดิทัศน์แห่งชาติ” ปลัด วธ.กล่าว.

นิทรรศการนำเสนอเรื่องราวราชวงศ์จักรีระบบพาโนรามาแบบ빙

ดร.ยุพา ทวีวัฒนะกิจบวร ปลัด วธ. เยี่ยมชมนิทรรศการเทิดพระเกียรติ

ฉลอง 239 ปีรัตนโกสินทร์ชมพระราชกรณียกิจ 10 รัชกาล

ประชาชนสนใจห้องนิทรรศการ "อเนกอนันต์ เลิศล้ำอาณาจักรไทย"

ฉลอง 239 ปีรัตนโกสินทร์ วธ.ชวนชมนิทรรศการรวมองค์ความรู้ไว้ที่เดียวที่สยามพารากอน

เนื่องในวาระ 239 ปี นับแต่พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ทรงสถาปนากรุงรัตนโกสินทร์ ทรงประดิษฐานหลักเมืองกรุงรัตนโกสินทร์เมื่อวันที่ 21 เมษายน 2325 พระเจ้าแผ่นดินพร้อมด้วยข้าราชการและประชาชนร่วมสร้างบ้านเมืองฟื้นฟูชาติ ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และรักษาเอกลักษณ์ของชาติจนรุ่งเรืองตราบถึงวันนี้รวม 239 ปีแล้ว

ความร่มเย็นเป็นสุขได้ร่มพระบรมโพธิสมภารพระมหากษัตริย์ราชวงศ์จักรี 10 รัชกาลเป็นที่ประจักษ์ว่า กรุงรัตนโกสินทร์ดำรงอยู่อย่างมั่นคงจากความสามัคคีคนในชาติ เมื่อวันที่ 21 เม.ย.2564 ซึ่งเป็นวันครบ 239 ปี การสถาปนากรุงรัตนโกสินทร์เป็นราชอาณาจักรที่ทรงวางวัฒนธรรม (วธ.) จัดพิธีบำเพ็ญกุศลอุทิศถวายสมเด็จพระบูรพมหากษัตริย์ราช

และพิธีเจริญพระพุทธมนต์และตักบาตรพระสงฆ์ที่วัดพระเชตุพนฯ และพิธีบวงสรวงสมเด็จพระบูรพมหากษัตริย์ราช ณ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พระนคร โดยมีนายอิทธิพล คุณปลื้มรมว.วัฒนธรรม เป็นประธาน

นอกจากนี้ วธ.ร่วมกับศูนย์การค้าสยามพารากอน จัด "นิทรรศการเทิดพระเกียรติพระมหากษัตริย์แห่งราชวงศ์จักรี 10 รัชกาล" ที่ไลฟ์สไตล์ฮอลล์ ชั้น 2 ศูนย์การค้าสยามพารากอน กรุงเทพฯ ภายใต้งาน "ได้ร่มพระบารมี 239 ปีกรุงรัตนโกสินทร์" เพื่อให้ประชาชนได้รู้และภาคภูมิใจประวัติศาสตร์ความเป็นมาของกรุงรัตนโกสินทร์ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โอกาสนี้ ดร.ยุพา ทวีวัฒนะกิจบวร ปลัด วธ. เยี่ยมชมนิทรรศการเทิดพระเกียรติ พร้อมเชิญชวนคนไทยมาเรียนรู้ร่วมกัน

สำหรับนิทรรศการเทิดพระเกียรติพระมหา

ต้นตากับภาพเก่าเล่าเรื่องกรุงรัตนโกสินทร์

กษัตริย์ 10 รัชกาล จัดแสดงระหว่างวันที่ 21-30 เม.ย.นี้ ภายในนิทรรศการนำเสนอเรื่องราวสำคัญ และออกแบบจัดนิทรรศการกระตุ้นความสนใจถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่ผู้เข้าชมทุกเพศทุกวัยได้เป็นอย่างดี ดูแล้วไม่น่าเบื่อ ประกอบด้วยจุดตราสัญลักษณ์ราชวงศ์จักรี และ

พระบรมฉายาลักษณ์พระมหากษัตริย์ในรัชกาลที่ 1-10, นิทรรศการพระราชประวัติและพระมหากษัตริย์คุณของพระมหากษัตริย์แห่งราชวงศ์จักรี รัชกาลที่ 1-10

ห้องนิทรรศการนำเสนอโดยการฉายภาพในระบบพาโนรามาแมปปิง (Panorama Mapping) เพื่อรำลึกในพระมหากษัตริย์คุณและเทิดพระเกียรติพระมหากษัตริย์แห่งราชวงศ์จักรีในชื่อชุด ‘อเนกอนันต์ เลิศล้ำอาณาจักรไทย’ ที่นำต้นตาค้นใจไม่แพ้กันเป็นนิทรรศการภาพเก่าเล่าเรื่องรัตนโกสินทร์ ไขว่ภาพถ่ายสถานที่สำคัญ วิถีชีวิต ประเพณี ศิลปวัฒนธรรม เหตุการณ์ต่างๆ ในสมัยรัตนโกสินทร์

โซนที่ตั้งดูความสนใจของนิทรรศการเทิดพระเกียรติพระมหากษัตริย์แห่งราชวงศ์จักรี คือ ห้องนิทรรศการ “อเนกอนันต์ เลิศล้ำอาณาจักรไทย” ภายในการบอกเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับผืนแผ่นดินทองของความเป็นไทยได้ฟ้าอันเรืองงามนาม “รัตนโกสินทร์” คือ นามแห่งราชอาณาจักรที่สี่ในยุคประวัติศาสตร์ของชาติ ได้ร่มพระบรมโพธิสมภาร

แห่งบูรพมหากษัตริย์ไทยนับเนื่องถึง 10 รัชกาล ย้อนรอยตั้งแต่พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช รัชกาลที่ 1 พระปฐมบรมกษัตริย์ผู้สร้างแผ่นดินให้เป็นปึกแผ่น พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย รัชกาลที่ 2 แผ่นดินยุคทองของวรรณคดีไทย เข้าสู่รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 3 แผ่นดินรุ่งเรืองด้วยการค้าขายกับชาวจีน และนานาชาติ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 พระบิดาแห่งวิทยาศาสตร์ไทย ทรงนำพาบ้านเมืองก้าวหน้าทุกประการ

ความร่มเย็นแห่งกรุงรัตนโกสินทร์ยิ่งแผ่ไพศาลในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 พระปิยมหาราชผู้ทรงเลิกลาศและนำความคิดวิไลมาสู่แผ่นดิน ทรงเป็นพ่อหลวงในดวงใจประชาชน นิทรรศการนำพาเราไปในสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาล

ที่ 6 พระผู้ทรงวางรากฐานการศึกษาของชาติสะท้อนประเทศจะเจริญได้พลเมืองต้องเพียบพร้อมด้วยความรู้ในศิลปวิทยาการครบทุกด้าน ทรงเร่งเพิ่มพูนความรู้ จากนั้นในยุคพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 7 ทรงเป็นกษัตริย์ผู้พระราชทานรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับแรก และทรงมอบประชาธิปไตยให้แก่ปวงชนชาวไทยจวบจนบัดนี้ 239 ปีแล้ว

โทมิลอนมาถึงพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร รัชกาลที่ 8 ผู้ทรงเป็นศูนย์รวมดวงใจของชาวไทย-จีน ความสัมพันธ์ของพลกนิกรต่างเชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรม แนบแน่น อยู่ร่วมกันมายาวนาน และเกิดสันติสุขมาจนทุกวันนี้ อีกช่วงเวลาสำคัญเข้าสู่แผ่นดินพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร รัชกาลที่ 9 พระผู้ทรงพระราชกรณียกิจมาถล่มด้วยพระมหากษัตริย์คุณต่อพสกนิกร ทรงครองสิริราชสมบัติยาวนานที่สุด ห้องทรงงานของในหลวงอยู่ตามถิ่นทุรกันดาร ป่าเขา แม่น้ำ โครงการพระราชดำริชโลมชีวิตอาณาประชาราษฎร์ จารึกไว้ในโลก

และพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดลบรมราชกุมารี พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 10 พระผู้ทรงสืบสาน รักษา และต่อยอดพระราชกรณียกิจอันดีงามเพื่อชาวไทยทั้งแผ่นดิน การพัฒนาผลิดอกออกผลครอบคลุมทั่วประเทศ

ด้วยพระปรีชาสามารถและพระราชวิสัยทัศน์ของพระมหากษัตริย์ในพระบรมราชจักรีวงศ์ทุกพระองค์ ที่ทรงประกอบพระราชกรณียกิจนานับการ เพื่อความเป็นปึกแผ่นมั่นคงของบ้านเมือง เป็นเรื่องสำคัญที่ควรส่งเสริมให้มีการศึกษาเรียนรู้ประวัติศาสตร์ สังคม วัฒนธรรม และความเป็นมาของกรุงรัตนโกสินทร์ ในโอกาสครบรอบ 239 ปีนี้ ชวนมาเยี่ยมชมนิทรรศการเทิดพระเกียรติที่สยามพารากอน จัดแสดงถึงสิ้นเดือนเมษายนนี้.

นิทรรศการ

“อารยธรรมวิวัฒน์ ลพบุรี-ศรีรามเทพนคร”

สำนักพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ กรมศิลปากร จัดแสดงนิทรรศการพิเศษเรื่อง “อารยธรรมวิวัฒน์ ลพบุรี-ศรีรามเทพนคร” ที่พระที่นั่งศิวโมกษพิมาน เพื่อแสดงให้เห็นอิทธิพลของศิลปะ ลพบุรี โดยนิทรรศการนี้ได้เลือกนำโบราณวัตถุชิ้นสำคัญมาจัดแสดง คือ ชิ้นส่วนประติมากรรม พระโพธิสัตว์สำริดจากบ้านโดนดอ. โนนสูง จ.นครราชสีมา ซึ่งเป็นประติมากรรมที่จัดอยู่ในกลุ่มประโคนชัย (ศิลปกรรมที่ได้รับอิทธิพลเขมรพบมากบริเวณที่ราบสูงโคราช) โดยมีการประกอบชิ้นส่วนประติมากรรมที่พบ ติดตั้งบนหุ่นจำลองขนาดเท่าจริงตามรูปแบบการสันนิษฐานและการบูรณาการทางด้านวิชาการระหว่างนักวิชาการหลายแขนง ทั้งภัณฑารักษ์ นักวิทยาศาสตร์ นายช่างศิลปกรรม และนักวิชาการช่างศิลป์ โดยนิทรรศการพิเศษ เรื่อง “อารยธรรมวิวัฒน์ ลพบุรี-ศรีรามเทพนคร” เปิดให้ประชาชนทั่วไปเข้าชมถึงวันที่ 30 มิ.ย. (ปิดวันจันทร์-อังคาร) เวลา 09.00-16.00 น. ที่พระที่นั่งศิวโมกษพิมาน พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พระนคร

'จาม' จาก 'จามปา' พุทธภาษามลายู ดูแลกองเรือรบรัฐอยุธยา ชำนาญการค่าทางทะเลสมุทร

รายงานโดย **สุจิตต์ วงษ์เทศ**

“จาม” อยู่ในกลุ่มภาษาและวัฒนธรรมชาว-มลายู จากรัฐจามปาในเวียดนาม ซึ่งมีส่วนสำคัญในพลังสร้างสรรค์ “ความเป็นอยุธยา” ตั้งแต่สมัยดั้งเดิม และความเป็นไทยสืบเนื่องถึงปัจจุบัน

แต่ “จาม” ในพระนครศรีอยุธยาเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่ทางการทุกวันนี้กีดกันทางประวัติศาสตร์ว่า “ไม่ใช่ไทย” และ “ไม่มีหัวนอนปลายตีน” แล้วถูกยึดเยียดเป็นเชลยกองทัพอยุธยา กวาดต้อนจากกัมพูชาคราวศึก “ขอมแปรพักตร์” สมัยแรกสถาปนารัฐศรีอยุธยา

แต่ศึก “ขอมแปรพักตร์” เมื่อแรกสถาปนาอยุธยา พ.ศ. 1893 ดังกล่าวไม่เคยเกิดขึ้นจริง ดังนั้นจามในอยุธยาถูกกวาดต้อนมาจากกัมพูชาก็ไม่มีจริง นักวิชาการตะวันตกซึ่งเป็นที่ยอมรับกว้างขวางระดับสากล เคยตรวจสอบหลักฐานประวัติศาสตร์โบราณคดี แล้วพบว่าศึก “ขอมแปรพักตร์” ไม่มีจริง กรณีพระรามาธิบดีที่ 1 ให้พระรามศุภรยกทัพไปตีเมืองพระนครหลวง (นครธม) ในกัมพูชา เป็นวรรณกรรม “เพิ่งสร้าง” เพื่อยกย่องอยุธยา (ที่เพิ่งสถาปนาใหม่) แล้วด้อยค่าอาณาจักรกัมพูชา [มีงานค้นคว้าวิชาการแสดงหลักฐานอย่างละเอียดอยู่ในเอกสารเรื่อง “อโยชนปุระ-ศรียโสธร” ๑ โดย วินัย พงศ์ศรีเพียร พิมพ์ในหนังสือ **ความยากย้อนของประวัติศาสตร์** (คณะกรรมการชำระประวัติศาสตร์ไทยฯ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี พิมพ์ครั้งแรก พ.ศ.2539 หน้า 3-104)]

ในอยุธยาปัจจุบัน ชาติพันธุ์จามหรือเรียกตามภาษาปากว่า “แขกจาม” พุทธภาษามลายูนับถือศาสนาอิสลาม เป็นมุสลิมตั้งบ้านเรือนเป็นชุมชนใหญ่กระจายอยู่นอกเกาะเมืองอยุธยาด้านทิศใต้โดยรอบวัดพุทไธสวรรย์ บริเวณคลองคูจาม และคลองตะเคียน (แยกจากแม่น้ำเจ้าพระยาทางด้านเหนือแล้วลงแม่น้ำเจ้าพระยาทางด้านใต้) มีประวัติศาสตร์ความเป็นมายาวนานตั้งแต่ก่อนมีกรุงศรีอยุธยา นับเป็นบรรพชนกลุ่มหนึ่งของอุษาคเนย์และของไทย

จามเป็นใคร? มาจากไหน? เมื่อไร?

จามเป็นชื่อทางวัฒนธรรม (คล้ายกับคำว่าแขก, ขอม, สยาม) หมายถึงประชากรของรัฐจามปาในเวียดนาม นับเป็นทายาทของบรรพชนชื่อ “ชาห์วิน” กลุ่มคนดั้งเดิมในเวียดนาม ซึ่งประกอบด้วยคนนับถือศาสนาผีมีหลายชาติพันธุ์ที่พูดภาษากลางคือ ภาษามลายู (ในตระกูลภาษาชาว-มลายู) และชำนาญเดินเรือทะเลสมุทร

เริ่มรับวัฒนธรรมอินเดียราวเรือน พ.ศ.1000 สมัยแรกนับถือศาสนาพุทธและศาสนาพราหมณ์-ฮินดู ปะปนศาสนาผี แล้วแผ่ขยายอิทธิพลไปทางลุ่มน้ำโขงบริเวณจัมปาสัก (ในลาว) ถึงอีสาน (ในไทย) สมัยหลัง เปลี่ยนไปนับถือศาสนาอิสลาม (ซึ่งรับผ่านทางจีน)

เข้าถึงอ่าวไทย

บรรพชนจาม (“ชาห์วิน”) เข้าถึงอ่าวไทยทางบ้านเมืองลุ่มน้ำท่าจีน-แม่กลองราว 2,000 ปีมาแล้ว หรือราว พ.ศ.500

นอกจากนั้นยังมีส่วนสำคัญในการกระจายการค้าระหว่างภาคพื้นทวีปกับกลุ่มเกาะของอุษาคเนย์ ดังพบหลักฐานสำคัญเป็นวัตถุในศาสนาผี 2 อย่าง ได้แก่ (1.) ลิงลิงโอ และ (2.) กลองทอง (มโหระทึก)

มติชน

Matichon
Circulation: 950,000
Ad Rate: 1,550

Section: First Section/-

วันที่: พุธที่ 22 เมษายน 2564

ปีที่: 44

ฉบับที่: 15747

หน้า: 13(เต็มหน้า)

Col.Inch: 234.40 Ad Value: 363,320

PRValue (x3): 1,089,960

ศิลปิน: สีสี่

คอลัมน์: สุวรรณภูมิในอาเซียน: 'จาม' จาก 'จามปา' พุดภาษามลายู ดูแลกองเรือบรรจ้อยุธา ชำนาญ...

มัสยิดแห่งแรกของชาวจาม มัสยิดกุฎีซ่อฟ้า ริมคลองตะเคียน ต.คลองตะเคียน อ.เมืองฯ จ.พระนครศรีอยุธยา (ภาพเมื่อ 5 มิถุนายน 2562 จากเพจ Facebook : มัสยิดกุฎีซ่อฟ้า)

ครั้นหลัง พ.ศ.1000 เริ่มแรกการค้าโลก (นักโบราณคดีไทยเรียกสมัยทวารวดี) มีรัฐจามปาในเวียดนาม เป็น “คนกลาง” (ร่วมกับ “ศรีวิชัย”) เดินเรือทะเลสมุทรค้าขายทั่วภูมิภาคอนุชานเนย์ แล้วแลกเปลี่ยนกับรัฐบริเวณอ่าวไทย ซึ่งมีชื่อในเอกสารจีน ได้แก่ (1) หลังกะสิลา หรือ หลังกะเกีย ฉู่ บริเวณลุ่มน้ำท่าจีน-แม่กลอง และ (2) โกลโปกตี หรือ ทวารวดี บริเวณลุ่มน้ำป่าสัก-ลพบุรี

รัฐจามปามีส่วนสำคัญผลักดันกำเนิดรัฐกัมพูชา จึงมีความทรงจำเรื่องนางนาค-พระทอง โดยเชื่อว่าพระทองคือจามหรือวัฒนธรรมจามหลังรับวัฒนธรรมอินเดีย

เข้าถึงอยุธยา

รัฐจามปาค้าขายทางทะเลอย่างแข็งแกร่งและกว้างขวางก่อนมีรัฐอยุธยา ต่อมาเมื่อมีรัฐอยุธยาแล้วเติบโตขึ้นก็กลายเป็นรัฐคู่แข่ง แต่ในที่สุดราวเรือน พ.ศ.1900 จามปาเป็นเมืองท่ารุ่งเรืองเหนือกว่าอยุธยา ความเคลื่อนไหวเหล่านี้กระตุ้นให้ชาวจามจากจามปาออกค้าขายถึงอยุธยาแล้วตั้งหลักแหล่งถาวรเป็นประชากรอยุธยา จึงได้รับยกย่องอยู่ในกฎหมายเทียบราวว่าเป็นกลุ่มค้าขายสำคัญของอยุธยาว่า “จีนจามชวาณานาประเทศ”

รัฐสุพรรณภูมิบริเวณลุ่มน้ำท่าจีน-แม่กลองขยายอำนาจ

(บน) คลองจามปัจจุบัน ผ่านหน้าวัดตรีต (ล่าง) มัสยิดตะเกียโยคินฯ (ด้านใต้คลองตะเคียน) ริมแม่น้ำเจ้าพระยา ต.คลองตะเคียน อ.เมืองฯ จ.พระนครศรีอยุธยา (ภาพจาก มติชนทีวี)

บ รื่องมนุษย์พวกจาม ถ้าหาความรู้ทางฝรั่งเศสอาจจะ ได้ความรู้ที่ดี ที่จริงเพราะฝรั่งเศสเขาค้นมากกว่าไทย ตัวฉันเองรู้ แต่หัวข้อไม่ถนัด บางทีจะผิดไปบ้างก็เป็นได้ จะบอกให้เป็นเลาความต่อไปนี้

1. พวกจามเป็นมนุษย์อยู่ในจำพวกชาวเกาะใน มหาสมุทรแปซิฟิก ที่แยกย้ายกันไปตั้งชาติตั้งประเทศ ต่างๆ ตั้งแต่ประเทศญี่ปุ่นมาจนฟิลิปปิน ชวามลายุ เพราะฉะนั้นมนุษย์จำพวกนี้บ้านเมืองจึงอยู่ชายทะเลทั้ง นั้น เป็นพวกที่ชำนาญการใช้เรือทะเลไม่ว่าไปอยู่ที่ไหนๆ นานมาจึงกลายเป็นต่างชาติกันไป.

2. พวกจามมาตั้งบ้านเมืองอยู่ชายทะเลตั้งแต่ต่อ แตนจีนลงมา จนแหลมเขมรอาณาเขตต์เดิมแต่ไหน ไม่รู้ แต่พวกชาวอินเดียที่มาสอนศาสนาและวัฒนธรรม ทางนี้ขนานนามประเทศอย่างประเทศหนึ่งที่มีในอินเดีย ว่า "จัมปา" คำว่าจามนั้นย่อลงมาจากจัมปา ประเทศ กัมพูชาก็เป็นนามที่ชาวอินเดียตั้งเหมือนกัน.

3. พวกจามรับอารยธรรมและศาสนาของชาวอินเดีย ประพฤติเหมือนเขมรถือศาสนาเป็นพราหมณ์เป็นพื้น ยังเป็นชาวทวารวดีของโบราณอยู่มาก ครั้นพวก อาหรับออกมาสอนศาสนาอิสลาม พวกจามเหมือนกับ พวกมลายูและชวา ด้วยบ้านเมืองอยู่ริมทะเลได้ค้าขาย สมคามกับพวกอาหรับจึงตามกันไปเข้ารับถือศาสนา อิสลาม.

4. เรื่องราวพงศาวดารของพวกจามนั้นเคยเจริญ ถึงได้เป็นคู่รบกับพวกขอม มีรูปภาพจารึกอยู่ที่ปราสาท

บายน เมืองนครทม ที่หลังถูกขอมแผ่อณาเขตต์รุกลง มาทางข้างเหนือ พวกจามจึงเสื่อมกำลัง บ้านเมืองแบ่ง เป็นอาณาเขตต์ญวนบ้าง เขมรบ้าง ส่วนพวกจามเอง โดยมากมาอาศัยอยู่เมืองเขมร ประวัติศาสตร์ก็มารวม อยู่กับเขมร บางคราววิวาทกับเขมรหนีมาพึ่งไทยบ้าง บางทีอพยพมาอยู่เมืองไทยกับเขมรบ้าง จึงมีพวกจาม มาอยู่ในเมืองไทยแต่ครั้งกรุงศรีอยุธยา

5. ก็ธรรมเนียมในครั้งกรุงศรีอยุธยานั้น ชาวต่าง ประเทศต่างชาติที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่ในเมืองไทย รัฐบาลมักจัดให้เป็นกรมอาษา เช่น อาษาญี่ปุ่น อาษา จามฝรั่งเศสเป็น เป็นต้น คือว่าเวลาเมื่อศึกสงครามต้อง ช่วยรบพุ่งตอบแทนที่ให้อำนาจมาหากินอยู่เป็นสุข ก็พึง สันนิษฐานว่า พวกจามถนัดในการใช้เรือทะเลมาแต่เดิม จะให้มีหน้าที่เป็นพนักงานเดินเรือกำปั่นของหลวงมาแต่ ครั้งสมเด็จพระนารายณ์ จนถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ กำปั่นหลวงเดิมเป็นเรือค้าขายมีมาตั้งแต่รัชกาลที่ 1 ให้ พวกจามเป็นพนักงานเดินเรือกำปั่น คือเรือทะเลทั้ง นั้น มาจนถึงสมัยต่อเรือไฟและเรือรบในรัชกาลที่ 4 และ ที่ 5 ก็ยังใช้พวกจามเป็นพนักงานเดินเรือ ทหาร เรือไทยเพิ่งตั้งขึ้นในรัชกาลที่ 5 การเดินเรือก็ยังใช้ฝรั่ง กับพวกจามเป็นนาย จนถึงสมัยกรมหลวงชุมพร จึงได้ให้นายทหารเรือไทยให้เดินเรือได้เองมาจนบัดนี้.

6. มีข้อประหลาดในโบราณคดีอยู่อย่างหนึ่งที่ชนชาติ เหล่านี้ คือ พม่า มอญ ไทย เขมร นิสสัยเป็นชาวดอน ไม่ชอบออกทะเลด้วยกันทุกชาติมาตั้งแต่ดึกดำบรรพ์

บันทึกรับสั่งเรื่องจาม สมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพ ประทานแก่นายธนิต อยู่โพธิ์

ปัญหา

ประวัติศาสตร์เรื่องภาษาจาม

ต้องการทราบประวัติเป็นมาอย่างไร โดยอยากทราบความกระจ่างแจ้งดังนี้ :-

- 1.จามนี้จะเป็นคนของประเทศจาม ซึ่งจะหมายถึงอาณาจักรจัมปา หรืออาณาจักรจาม ซึ่งอยู่ระหว่างเขมรกับญวนหรือไม่?
- 2.คนจามเป็นคนท้องถิ่นนั้นเองหรือเป็นผู้มาจากอินเดีย หรือจากชวา.
- 3.พวกจาม ดูเหมือนถือศาสนาฮินดูหรือศาสนาพราหมณ์.
- 4.พวกจามเข้ามาอาษาเป็นทหารในประเทศไทย เมื่อราวสมัยไหนแน่.
- 5.มาในชั้นหลังๆ ครั้งกรุงศรีอยุธยา ดูเหมือนภาษาจามจะได้แก่พวกมลายูหรือพวกแขกซึ่งสมัครเข้าเป็นทหาร โดยมากพวกนี้ถ้าจะกล่าวก็คือเป็นทหารที่ถือศาสนาอิสลาม.
- 6.ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ทหารเรือในสมัยก่อนก็มักเป็นพวกอิสลาม ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากภาษาจามครั้งอยุธยามีหน้าที่ทางทหารเรือ เพราะชาวมลายูล้นตัดทางเดินเรือ.
- 7.จะสรุปความหรือวินิจฉัยว่า คำว่าจาม ที่เข้าใจกันในกรุงศรีอยุธยา จะหมายถึงชาวอิสลามโดยทั่วไป ได้หรือไม่ (โดยคนในสมัยนั้นในตอนหลังได้เลื่อนคำว่าจามจากความเดิม)
- 8.ข้อความที่ควรรู้เกี่ยวกับภาษาจามมีประการใด เท่าที่จะค้นให้ได้ โปรดค้นให้ด้วย.

ปรีดี พนมยงค์

“จาม” และ “ภาษาจาม”

เป็นใคร? มาจากไหน?

ฯพณฯ ปรีดี พนมยงค์ (ขณะนั้นเป็นหนึ่งในคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์) ส่งสัยเรื่องชาวจามและภาษาจามมีประวัติศาสตร์ความเป็นมาอย่างไร? ดังนั้นเมื่อ พ.ศ.2486 ได้มีบันทึกถามนายธนิต อยู่โพธิ์ (ขณะนั้นเป็นหัวหน้าแผนกค้นคว้า กองวรรณคดี กรมศิลปากร สำนักนายกรัฐมนตรี)

ขณะกำลังค้นคว้าเรียบเรียงเรื่องชาวจามและภาษาจาม นายธนิต อยู่โพธิ์ ได้ถวายปัญหาเรื่องนี้ไปกราบทูลสมเด็จพระยา ดำรงราชานุภาพ จากนั้นพระองค์ท่านได้ประทานบันทึกตอบ

เรื่องราวทั้งหมดเหล่านี้เคยรวบรวมลงพิมพ์ในนิตยสาร *ศิลปวัฒนธรรม* ปีที่ 21 ฉบับที่ 7 (พฤษภาคม 2543) หน้า 27-39) จะคัดเฉพาะของ ฯพณฯ ปรีดี พนมยงค์ กับ สมเด็จพระยา ดำรงราชานุภาพ มาแบ่งปันดังต่อไปนี้

ใช้เรียกกันแต่ในแม่น้ำเหมือนกันทุกชาติ จะเป็นเพราะถิ่นเดิมมาแต่เมืองดอนด้วยกันหรืออย่างไร ยังคิดไม่เห็น.

7.นึกเค้าเงื่อนเรื่องจามขึ้นได้อีก ในหนังสือพระราชพงศาวดาร มีว่า เมื่อสมเด็จพระรามาธิบดี ราชโอรสสมเด็จพระรามาธิบดีครองกรุงศรีอยุธยาเกิดวิวาทกับเจ้าเสนาบดี เจ้าเสนาบดีไปเชิญพระนครินทรราชา ราชนัดดาของสมเด็จพระบรมราชาธิราชพะวี่เข้ามาตีได้พระนครกรุงศรีอยุธยา แล้วให้สมเด็จพระรามาธิบดีไปครองเมือง “**ปทาคูจาม**” เมืองปทาคูจามไม่มีที่อื่น แต่ที่ริมแม่น้ำทางฝั่งตะวันตกข้างใต้พระนครศรีอยุธยาลงมาเหนือคลองตะเคียนยังมีคลองเก่าปรากฏอยู่จนทุกวันนี้เรียกว่า “**คลองคูที่จาม**” ที่ว่าให้สมเด็จพระรามาธิบดีไปครองนั้น จริงอาจจะเป็นให้เอาไปคุมขัง หรือที่สุบลงพระชนม์ที่ตำบลคูจาม นอกพระนครตำบลคูจามนั้นชื่อ

มติชน

Matichon
Circulation: 950,000
Ad Rate: 1,550

Section: First Section/-

วันที่: พุธที่ 22 เมษายน 2564

ปีที่: 44

ฉบับที่: 15747

หน้า: 13(เต็มหน้า)

Col.Inch: 234.40 Ad Value: 363,320

PRValue (x3): 1,089,960

ศิลปิน: สีสี่

คอลัมน์: สุวรรณภูมิในอาเซียน: 'จาม' จาก 'จามปา' พุดภาษามลายู ดูแลกองเรือรบรัฐอยุธยา ชำนาญ...

ล่อว่าเป็นที่พวกจามมีมาค้าขายมาใช้เป็นท่า จอดเรือทะเลหรือเป็นที่ต่อเรือของพวกจามที่นั่น เพราะในแขวงเมืองสงขลามีชื่อตำบลหนึ่งอยู่ชายทะเลเรียกว่า “ปละท่า” เป็นที่เรือไปมาค้าขาย เห็นได้ว่าเป็นคำเดียวกับปทาคูจาม โดยความที่กล่าวมานี้ฟังเห็นได้ว่า พวกจามเคยเข้ามาอยู่ในเมืองไทยใกล้ๆ กับรัชกาลพระเจ้าอยู่หัวยิ่งกว่านั้นยังมีเค้าซึ่งเป็นแต่ความสงสัยว่าพวกจามจะได้ไปมาค้าขายในอ่าวสยามแต่ดึกดำบรรพ์ แลมาให้ชื่อเรียกตำบลต่างๆ ไว้ ที่ยังเรียกกันอยู่จนทุกวันนี้ก็หลายแห่ง ไม่มีใครแปลออกและไม่รู้ภาษาอะไร ยกตัวอย่างเช่น เกาะสมุย เกาะสีชัง สัตหีบ เหล่านี้เป็นต้น.

8.ยังมีเค้าลำดับต่อไปอีกว่า พวกจามได้มาร่วมสมพงศ์กับเจ้าจอมที่ครองเมืองละโว้ คือที่เรียกว่า นางจามเทวี ปรากฏอยู่.

บันทึกนี้เขียนให้นายธนิต โดยมีข้อไข่นายธนิตจะเอาไปแสดงแก่ผู้ใด อย่าให้บอกได้ว่าไปจากสมเด็จพระยาตำราญ.

(ลงชื่อ) เดช คงสายพันธุ์ จดบันทึก 10 ก.ย. 86

สสร.จัดกิจกรรม

"#ร่วมสมัยวันละคำ" สร้างแรงบันดาลใจ

ดร.วิมลลักษณ์ ชูชาติ ผอ.สำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย (สสร.) กระทรวงวัฒนธรรม (วธ.) กล่าวว่า ได้มอบหมายให้กลุ่มงานประชาสัมพันธ์รับผิดชอบการประสานงานและสร้างเนื้อหา เพื่อเผยแพร่ในเพจเฟซบุ๊ก : สำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย ในหัวข้อ "#ร่วมสมัยวันละคำ" นำเสนอบทความเชิงสารคดี จากการสัมภาษณ์ศิลปิน ศิลปินแห่งชาติ นักวิชาการ ผู้ทรงคุณวุฒิ ตลอดจนผู้มีความรู้ความสามารถและความเชี่ยวชาญเป็นที่ประจักษ์ในงานศิลปะร่วมสมัยทั้ง 9 สาขา ได้แก่ ทัศนศิลป์ วรรณศิลป์ ดนตรี ศิลปะการแสดง ภาพยนตร์ สถาปัตยกรรม มัณฑนศิลป์ เรขศิลป์และการออกแบบ โดยมุ่งหวังให้ความรู้ ประสบการณ์และแนวคิดในการสร้างสรรค์ผลงานของศิลปินผู้มีชื่อเสียงทั้งในระดับประเทศและระดับนานาชาติ ได้ถูกนำเสนอเป็นความรู้ในเชิงศิลปะ สามารถกระตุ้นความคิดให้เกิดแรงผลักดันในเชิงบวกแก่ผู้อ่าน ทั้งยังช่วยสร้างสรรค์แรงบันดาลใจให้แก่ยูทิลปิน ตลอดจนสมาชิกแฟนเพจที่ให้ความสนใจติดตามข่าวสารและกิจกรรมเพจ สสร. ซึ่งมีกว่า 26,000 คน

กองทุนส่งเสริมศิลปะร่วมสมัย สำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย
กระทรวงวัฒนธรรม จัดโครงการ “วิจัยเขียนเขียนสร้างงาน” ซึ่งมีการอบรมหัวข้อ
“ผู้การเขียนโครงเรื่อง (Plot)” โดยมี ดร.สรรัตน์ จิรบวรวิสุทธิ ผู้เขียนบท
ละคร เป็นวิทยากร ที่หอศิลป์ร่วมสมัยราชดำเนิน เมื่อวันก่อน.

นิทรรศการออนไลน์ "ยานอวกาศบ้านนาบัว"

หอภาพยนตร์ (องค์การมหาชน) จัดแสดงงาน "ยานอวกาศบ้านนาบัว" (The Spaceship of Nabua) บน Google Arts & Culture แพลตฟอร์มที่เล่นได้ผ่านทั้งเว็บและแอป ที่รวบรวมงานนิทรรศการจากพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ทั่วโลก โดยนิทรรศการออนไลน์ "ยานอวกาศบ้านนาบัว" เป็นการต่อยอดจากนิทรรศการจริงที่จัดแสดงที่ชั้น 8 ของหอภาพยนตร์ โดยในฉบับออนไลน์ มีการเพิ่มภาพและข้อมูลเกี่ยวกับยาน และโครงการศิลปะของอภิชาติพงศ์ วีระเศรษฐกุล ผู้กำกับผู้ริเริ่มสร้างยานอวกาศนี้ขึ้นเมื่อ 11 ปีก่อน รวมทั้งมีฟังก์ชันภาพ streetview สามมิติที่ทำให้ผู้ชมรู้สึกเหมือนกำลังเดินชมนิทรรศการบนดาดฟ้าจริง ๆ ชมนิทรรศการได้ที่ <https://g.co/arts/WBi6xR6AcuQEpKv6> หรือดาวน์โหลดแอป Google Arts & Culture เพื่อท่องโลกนิทรรศการและพิพิธภัณฑ์ทั่วโลก.

คอลเลกทีฟ เอเชีย (Kolektif Asia) : ภาพยนตร์สัมพันธ์

หอภาพยนตร์ (องค์การมหาชน) ร่วมกับ มูลนิธิ Cipta Citra Indonesia และสมาคมอนุรักษ์ภาพยนตร์แห่งชาติ ญีปุ่น จัดโปรแกรมคอลเลกทีฟ เอเชีย (Kolektif Asia) เป็นโปรแกรมการเรียนรู้ร่วมกันผ่านการจัดฉายภาพยนตร์และการพูดคุยกับผู้ชมใน 3 ประเทศ (อินโดนีเซีย, ญี่ปุ่น และ ไทย) ด้วยระบบออนไลน์ ระหว่างเดือน เม.ย.-ก.ย. 2564 ในแต่ละเดือนจะมีการจัดฉายภาพยนตร์ 1 โปรแกรม จาก 1 ชาติ ประกอบการสนทนาหลังจบภาพยนตร์ และการบรรยายเชิงวิชาการในหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับภาพยนตร์เรื่องนั้น ๆ ด้วย ซึ่งโปรแกรมนี้อาจทำให้ผู้ชมแต่ละชาติเข้าใจบริบทของภาพยนตร์แต่ละเรื่องมากยิ่งขึ้น สำหรับโปรแกรมแรกจะเริ่มด้วยโปรแกรมภาพยนตร์สั้นร่วมสมัยจากอินโดนีเซีย 3 เรื่อง ประกอบด้วย 1.The Fox Exploits the Tiger's Might 2.Following Diana 3. Love Story Not โดยโปรแกรมนี้อาจฉายวันที่ 22 เม.ย. เวลา 19.00 น. และจะมีการพูดคุยถามตอบกับผู้กำกับ Lucky Kuswandi (โปรแกรมนี้เหมาะสำหรับผู้ชมที่มีอายุมากกว่า 18 ปีขึ้นไป) และในวันที่ 29 เม.ย. เวลา 19.00 น. รับฟังการบรรยายเชิงวิชาการเรื่อง Love and Sexuality : A Contemporary View from Indonesia โดย Ferdiansyah Thajib นักวิชาการชาวอินโดนีเซีย ด้าน Queer Studies ซึ่งจะบรรยายเรื่องความสัมพันธ์และเพศสภาพในสังคมอินโดนีเซียปัจจุบัน ผ่านภาพยนตร์สั้นทั้ง 3 เรื่อง ผู้ที่สนใจสามารถลงทะเบียนเข้าร่วมชมโปรแกรมได้ที่ <http://bit.do/joinkolektifasia> (รับจำนวนจำกัด) หรือติดตามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ <https://kolektifilm.id/kolektif-asia>

●● จากผลกระทบโควิด-19 พวกเราลำบากแค่ไหน น้องๆ ผู้พิการลำบากเป็น 2 เท่า ช่วยกันปันน้ำใจช่วยเหลือน้องๆ ผู้พิการให้ผ่านวิกฤตินี้ไปด้วยกัน **ม.ร.ว.สุทธิดาณียุค** ชวนร่วมบริจาคให้ มูลนิธิพระมหาไถ่ เพื่อการพัฒนาคนพิการ บ/ช. เลขที่ 342-3-04066-0 ธ.กรุงเทพ สาขาบางละมุง ไบเสรีจลตหย่อนภาษีได้...●● ช่วงสงกรานต์ที่ผ่านมา **ศรีวิรัตน์ ฉัตรจุฑามาส** หลบร้อนไปพักผ่อนกับครอบครัวที่ คริสตัล บีช คอนโดระยอง เป็นโครงการแรกที่ได้ทำเมื่อ 20 กว่าปีก่อนซึ่งยังสงบสวยงามอยู่เช่นเดิม...●● **สุภาพ กัตัญญ** แม้ว่าจะล็อกดาวนอยู่บ้านแต่คุณย่าป้ายายแดงก็ไม่เหงาเพราะมีน้องเบลูก้า-หลานสาววัยเดือนกว่าเป็นเพื่อนเล่น...●● ยินดีกับผู้มีสิทธิ์อบรมหลักสูตรผู้นำการส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล (Digital CEO) รุ่นที่ 4 ดีป้า อาทิ นิสิต จันท์สมวงศ์, พล.อ.ชูชาติ บัวขาว, อรนุช ศรีนนท์, ฤชพงศ์ โนดโฮง, ชยันต์ ศิริมาศ, ปิยพงศ์ ชูวงศ์, ศุภศิษย์ กอเจริญยศ, นพ.มานัส โพธาภรณ์, นพ.ขวัญชัย วิศิษฐานนท์, กัลย์ แสงเรือง, ดร.ชัยวุฒิ เลิศคุณสิริวรรณ, พ.อ.(พ) นพ.โชคชัย ขวัญพิชิต, ณรงค์ฤทธิ์ กาละพุด, นพ.เทิดศักดิ์ เชิดชู, รศ.นพ.ณัฐพล ธรรมโชติ, ม.ล.ศศิพร รัชนี้, ดร.นุชนาถ วศุรัตน์, พัฒนา วงศ์นรินทร์, กรรณิมา สาริกา, พิษณุ มลิันทานุช, รังสิมา ประดิษฐพงษ์, วิน วิริยประไพกิจ, ดร.วิชัย

ดีเจริญกุล, ดร.ศุภกร สิทธิไชย, ศุภวรรณ ตีระรัตน์, สมศักดิ์ วรวิจักษณ์, สุพรศรี นาคอนสุกาญจน์, สพ.ญ.หทัยรัตน์ พรรณมายุกต์, อภิสสิทธ์ สุขสาคร, ดร.อายุศิริ คำบรรลือ, ธนพงษ์ ณ ระนอง, ดร.ดี จันท์ศุภฤกษ์, ระวีพัชรพงษ์, ธนาศักดิ์ ทรัพย์ศิริกุล เป็นต้น...●● ข่าวดีของคนทำงาน **ดร.เบญจมาภรณ์ คุณะรังษี** แจ้งว่า SIBA เปิดเรียนต่อภาคสมทบออนไลน์ระดับ ปวส.สำหรับคนทำงานที่ต้องการเพิ่มทักษะวิชาชีพโดยตรง เน้นการเรียนฝึกภาคปฏิบัติ เพื่อ Up Skill & Re Skill ทันสมัยทันต่อโลก รายละเอียด <https://siba.ac.th/>...●● ปรบมือรัวๆ ให้ **ดร.ปกรณ์ อภาพันธุ์** ผอ. GISTDA ที่ให้ความมั่นใจ ดาวเทียม THEOS-2 ที่สร้างโดยคนไทยเสร็จตามแผนปลายปีนี้ พร้อมส่งขึ้นสู่อวกาศกลางปี'65...●● **รศ.นพ.สุริยเดว ทรีปาตี** และ **พรพิศ เพชรเจริญ** ลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือผลิตรายการโทรทัศน์ส่งเสริมคุณธรรม ระหว่างศูนย์คุณธรรม และ สถานีโทรทัศน์รัฐสภา จะออกอากาศช่อง TV รัฐสภา ทุกวันเสาร์ 09.00-09.30 น. รวม 48 ตอน เริ่ม 1 พ.ค. นี้...●● **ดร.ไชยวัฒน์ เหลืองอมรเลิศ** ประธานที่ปรึกษากลุ่มบริษัท สยามพาร์ค ซิตี้ ขอเรียนแจ้งสยามอะเมซิ่งพาร์ค หรือสวนสยาม เปิดให้บริการปกติ พร้อมมาตรการเข้มแบบ New Normal ประชาชนสามารถมาพักผ่อนหย่อนใจคลายความเครียดได้ เนื่องจากขนาดพื้นที่กว้างใหญ่กว่า 300 ไร่ แวดล้อมไปด้วยต้นไม้หลายพันต้น เทียวสวนน้ำ สวนสนุกได้ทุกวัน...●●

น้อง

☑ ลงพื้นที่ชุมชนคุณธรรม...สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดกาฬสินธุ์ลงพื้นที่ชุมชนคุณธรรม “ปวีร์ On Tour” อ.เขาวง และอ.กุฉินารายณ์ เพื่อประชุมหารือแนวทางปฏิบัติที่ศูนย์แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ร่วมกับเจ้าอาวาสวัด ผู้ใหญ่บ้าน เทศบาลตำบล สถานศึกษา และสภาวัฒนธรรมตำบล

ปลุกผักปลอดสารพิษส่งขาย

นางโสภิต รักสกุล เกษตรอำเภอน้องชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ เปิดเผยว่า สวนบึงโดน เป็นหนองน้ำที่ตั้งอยู่ทางทิศใต้ของบ้านเหล่าใหญ่ หมู่ 6 ตำบลน้องชัยพัฒนา อำเภอน้องชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ มีเนื้อที่ 131 ไร่ ปี 2556 ผู้นำชุมชนได้ชักชวนชาวบ้านรวมกลุ่ม 11 ราย เพื่อปลูกผักกินเอง แต่ในช่วงเริ่มต้นนั้นการปลูกผักยังคงประสบปัญหาหลายอย่าง เช่น สภาพดิน เมล็ดพันธุ์ เมล็ดศัตรูพืช ระบบน้ำ สภาพอากาศ ฯลฯ จนถึงปี พ.ศ. 2557 สำนักงานเกษตรอำเภอน้องชัย ได้ร่วมกับหน่วยงานราชการในพื้นที่ ประกอบด้วยพัฒนาชุมชนอำเภอน้องชัย กศน.อำเภอน้องชัย สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดกาฬสินธุ์ ที่เข้ามาให้ความรู้แก่กลุ่มเกษตรกรด้านการปลูกผัก สนับสนุนเมล็ดพันธุ์ และอุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อการปลูกผัก และได้มีสมาชิกกลุ่มเพิ่มขึ้นอีกเป็น 20 ราย จนถึงปี 2559 ผู้นำชุมชนได้คิดออกแบบจัดทำระบบน้ำตามหลักวิทยาศาสตร์ และภูมิปัญญาชาวบ้าน (น้ำไหลจากที่สูงลงสู่ที่ต่ำ) โดยได้ทำที่พักน้ำให้ไว้ข้างบนที่สูงแล้วค่อยปล่อยลงสู่แปลงที่มีที่พักรดน้ำผัก โดยการออกค่าน้ำมันร่วมกัน แปลงละ 10 บาทใช้ได้ 7 วันต่อคนต่อแปลง

เมื่อการดำเนินการดังกล่าวสัมฤทธิ์ผลกลุ่มเริ่มมีสมาชิกที่เป็นเกษตรกรผู้ปลูกผักเพิ่มขึ้น ปัจจุบันมีสมาชิก 33 ราย และเกษตรกรที่ปลูกผักแปลงเดียวบริเวณข้างหนอง 14 คน รวม 47 คนปัจจุบันมีเกษตรกร 87 ครัวเรือนประชากร 410 คน ได้รับผลประโยชน์โดยตรงจากหนองบึงโดนแห่งนี้ จาก "หนองบึงโดน" ชุมชนได้สร้างสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ สถานที่ออกกำลังกาย มีการแข่งเรือของชุมชนภายใต้ชื่อ "สวนบึงโดน" แปลงผักนานาชนิดที่มีระบบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์ และอื่น ๆ มีการบริหารจัดการที่มีความชัดเจนมากขึ้น จาก "กลุ่มเกษตรกรสวนบึงโดน" วันนีกลายมาเป็น "วิสาหกิจชุมชนกลุ่มสวนบึงโดน" ภายใต้การนำของนายสมศักดิ์ นาสินสง ที่ทำให้

เกษตรกรมีรายได้เฉลี่ยอย่างน้อย 1,500-2,000 บาทต่อคนต่อเดือน

สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองชัย สังกัดกรมส่งเสริมการเกษตร ได้สนับสนุนจัดกระบวนการถ่ายทอดความรู้เรื่องการผลิตชีวภัณฑ์และการใช้ชีวภัณฑ์ และจัดกระบวนการถ่ายทอดความรู้โครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ และยังสนับสนุนชีวภัณฑ์พร้อมใช้งานและ

หัวเชื้อไว้สำหรับผลิตใช้เอง การตลาดและสถานที่จำหน่ายในหมู่บ้าน ตลาดนัดบ้านหัวหนอง บ้านคูม ตำบลเหล่ากลาง อำเภอเมืองชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ รายได้เฉลี่ย 1,500-2,000 บาท ต่อคนต่อเดือน ในช่วงปลูกผัก 5 เดือน แผนการดำเนินงานในอนาคต ผลผลิตผักปลอดภัยได้มาตรฐานและต่อยอดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร.

นายโสภาส มั่นคง รายงาน